



OS2-PP-2

ผลการปฏิบัติงานและทัศนคติต่องานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล: กรณีศึกษาจังหวัดชัยภูมิ นันทวรรณ ภูเนาวรัตน์¹, ทิพาพร กาญจนราช^{1,2}

บทคัดย่อ

ผลการปฏิบัติงานและทัศนคติต่องานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุข
ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล: กรณีศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
นันทวรรณ ภูเนาวรัตน์¹, ทิพาพร กาญจนราช^{1,2}

บทนำ: งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข (คปส.) เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) โดยมีขอบข่ายงาน คือ งานพัฒนาระบบฐานข้อมูล งานพัฒนาศักยภาพ งานเฝ้าระวังและบริหารจัดการความเสี่ยง วัตถุประสงค์: เพื่อสำรวจผลการปฏิบัติงาน ทัศนคติต่องานและการยอมรับบทบาทหน้าที่ในงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข (คปส.) ของบุคลากรสาธารณสุขใน รพ.สต. จังหวัดชัยภูมิ **วิธีการวิจัย:** เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้รับผิดชอบหลักงานคุ้มครองผู้บริโภคในรพ.สต. จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 167 คน ผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ประเมินจากกิจกรรม 22 รายการ แต่ละกิจกรรมที่ปฏิบัติได้จะได้ 1 คะแนน ทัศนคติต่อประโยชน์ของงาน คปส. ต่อประชาชน (3 ข้อคำถาม) การยอมรับบทบาทหน้าที่ในงาน คปส. (5 ข้อคำถาม) และความพึงพอใจต่องาน (4 ข้อคำถาม) ใช้มาตรวัดแบบลิเกิร์ต 5 ลำดับจาก 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) จนถึง 5 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) **ผลการศึกษา:** มีผู้ตอบกลับแบบสอบถามกลับจำนวน 66 คน คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 39.5 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 51.5) อายุเฉลี่ย 41.7 ปี (SD 9.8) ปฏิบัติงาน คปส.มาแล้วเฉลี่ย 12.6 ปี (SD 9.2) พบว่าคะแนนเฉลี่ยของผลการปฏิบัติงานคือ 14.4 (SD 6.1) มีรพ.สต. จำนวน 27 แห่ง (ร้อยละ 40.9) ที่มีผลการปฏิบัติงานได้มากกว่าหรือเท่ากับ 18 กิจกรรม (ร้อยละ 80 ของกิจกรรมทั้งหมด) ค่าเฉลี่ยคะแนน ทัศนคติเท่ากับ 3.6 (SD 1.0) ความพึงพอใจต่องานเท่ากับ 3.5 (SD 0.9) การยอมรับบทบาทหน้าที่เท่ากับ 3.6 (SD 1.1) **สรุปผลการศึกษา:** ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีทัศนคติเชิงบวกต่องาน คปส. ความพึงพอใจต่องานและการยอมรับบทบาทหน้าที่นี้ แต่ส่วนใหญ่ยังมีผลการปฏิบัติงานไม่ถึงร้อยละ 80 ของกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรศึกษาเชิงลึกเพิ่มเติมถึงปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของงาน

คำสำคัญ: งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข; ผลการปฏิบัติงาน; ทัศนคติต่องาน; การยอมรับบทบาทหน้าที่; โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

² ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพจากสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

*ติดต่อผู้พิมพ์: ทิพาพร กาญจนราช คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002 หรือ ศูนย์วิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพจากสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002, โทร: 043-362090, E-mail: otipkan@kku.ac.th

Abstract

Job performance and attitudes of health personnel at sub district health promoting hospitals toward health consumer protection: A case study of Chaiyaphum province

Nantawan Poonavarat¹, Tipaporn Kanjanarach^{1,2}

Introduction: Health consumer protection (HCP) which is one of the responsibilities of sub district health promoting hospitals (SD-HPHs) cover three main tasks, i.e. development and maintenance of HCP-related data base, community empowerment, and development and maintenance of surveillance system for health risk related to drugs and health products.

Objectives: This study aimed to identify job performance and attitudes toward health consumer protection among health



personnel at sub district health promoting hospitals in Chaiyaphum province. **Methods:** Postal self-administered questionnaires were used to collect data from 167 health personnel who were in charge of HCP at sub district health promoting hospitals in Chaiyaphum province. Job performance was measured with 22 job items. One score was given to each job item being conducted. Attitudes toward the benefit of HCP to public (3 items), job satisfaction (5 items), and acceptance of responsibilities in HCP (4 items) were measured with 5-point Likert scale ranging from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). **Results:** At the completion of the data collection, 66 questionnaires were returned, giving the response rate of 39.5%. The majority of the respondents were male (51.5%). The mean age was 41.7 years old (SD 9.8). The mean duration of working in the area of HCP was 12.6 years (SD 9.2). The mean score of job performance was 14.4 (SD 6.1). Only 27 SD-HPHs (40.9%) conducted \geq 18 job items (80% of the job items). The mean score of the attitude was 3.6 (SD 1.1), 3.5 (SD 0.9) for job satisfaction, and of 3.6 (SD 1.1) for acceptance of responsibilities. **Conclusion:** Although the respondents appeared to have positive attitudes toward HCP, satisfy with the job and accept their responsibilities being assigned to them, their performances were still at moderate level. An in-depth study to identify barriers to job performance, including factors determining job performance is needed.

Keywords: health consumer protection; job performance; attitudes towards job; acceptance of responsibilities; sub district health promoting hospital

¹Graduate Student Faculty of Pharmaceutical Sciences, Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand 40002

²Center of Research and Development in Herbal Health Product, Khon Kaen University, Thailand 40002

*Corresponding author: Tipaporn Kanjanarach, Faculty of Pharmaceutical Sciences, Khon Kaen University, or Center of Research and Development in Herbal Health Product, Khon Kaen University, A. Muang, Khon Kaen, Thailand; Tel.+66(0)43 362090; E-mail: otipkan@kku.ac.th

บทนำ

ปี 2552 รัฐบาลได้มีนโยบายปรับปรุงระบบบริการด้านสาธารณสุข ยกกระดับสถานอนามัยหรือศูนย์สุขภาพชุมชนเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและขีดความสามารถเพียงพอต่อการให้บริการและประชาชนเข้าถึงได้สะดวก เน้นให้บริการด้านส่งเสริมสุขภาพในชุมชน การดูแลอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงอายุของประชาชน โดยกำหนดภารกิจหลักของ รพ.สต. 5 ด้าน และมีงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขเป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญ (ชูชัย ศุภวงศ์ และคณะ, 2553) โดยมีขอบข่ายงานที่สำคัญคือ งานการพัฒนาระบบฐานข้อมูล งานการพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค งานการเฝ้าระวังและบริหารจัดการความเสี่ยง (ภาณุโชติ ทองยัง, 2553)

การขับเคลื่อนงาน คบส. ใน รพ.สต. ระดับจังหวัดมีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยมีกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานร่วมกับกลุ่มงานอื่นๆ ส่วนในระดับอำเภอมีฝ่ายเภสัชกรรมชุมชนของโรงพยาบาลชุมชนและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอรับผิดชอบการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในอำเภอนั้นๆ ร่วมกันกับเจ้าหน้าที่สถานอนามัย อาสาสมัครสาธารณสุขในตำบลนั้นๆ ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนงาน คบส.ในพื้นที่ โดยมี

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา(อย.) เป็นหน่วยงานหลักในระดับประเทศที่กำหนดนโยบายและให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลผ่านทางสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พบว่าในปี 2554 มี รพ.สต. เพียงร้อยละ 55.10 (5,372 แห่ง) จากจำนวน รพ.สต. ในส่วนภูมิภาคทั้งหมด 9,750 แห่ง ที่มีผลการปฏิบัติงานตามเป้าหมายที่น้อย. กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2554)

จังหวัดชัยภูมิมีจำนวน รพ.สต. ทั้งหมด 167 แห่ง ยังไม่เคยมีการสำรวจผลการปฏิบัติงานเทียบกับเกณฑ์ที่น้อย. กำหนด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องสำรวจผลการปฏิบัติงานและทัศนคติต่องานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของบุคลากรสาธารณสุขใน รพ.สต. เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนางาน คบส. ในรพ.สต. ของจังหวัดชัยภูมิต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อสำรวจผลการปฏิบัติงาน คบส. และทัศนคติต่องาน คบส. ตลอดจนการยอมรับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรสาธารณสุขในรพ.สต. ของจังหวัดชัยภูมิ



วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามไปยังบุคลากรสาธารณสุขใน รพ.สต. ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักงาน คบส. ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ จำนวนทั้งหมด 167 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดการวิจัย ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความเที่ยงของเครื่องมือ และความชัดเจนของภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจนของข้อความถามและความเหมาะสมทางด้านภาษา ดูความสอดคล้องและความครอบคลุมระหว่างข้อความถามกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา ผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ประเมินจากกิจกรรม 22 รายการ แต่ละกิจกรรมที่จะทำได้ 1 คะแนน

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (N = 66)

ตัวแปร	จำนวน	(ร้อยละ)	Mean (SD)
เพศ			
ชาย	34	(51.5)	
หญิง	32	(48.5)	
ตำแหน่งปัจจุบัน			
พยาบาลวิชาชีพ	8	(12.1)	
เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข	5	(7.6)	
นักวิชาการสาธารณสุข	37	(56.1)	
เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน	16	(24.2)	
ดำรงตำแหน่ง ผอ.รพ.สต.			
ใช่	32	(48.5)	
ไม่ใช่	34	(51.5)	
ระดับการศึกษาสูงสุด			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	(10.6)	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	52	(78.8)	
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	7	(10.6)	
การฝึกอบรมเกี่ยวกับงาน คบส. (ระหว่างปีงบประมาณ 2553 – 2555)			
ไม่เคย	13	(19.7)	
เคย	53	(80.3)	
งาน คบส. ที่รับผิดชอบ			
ระบบฐานข้อมูลสถานประกอบการและเครือข่ายผู้บริโภค	49	(74.2)	
พัฒนาศักยภาพเครือข่ายผู้บริโภคและการมีส่วนร่วมของชุมชน	51	(77.3)	
ระบบการเฝ้าระวังและแนวทางการจัดการความเสี่ยง	52	(78.8)	
อายุ (ปี)			41.7 (9.8)
อายุงาน (ปี)			19.4 (10.3)
ระยะเวลาการทำงานใน รพ.สต. (ปี)			16.5 (9.8)
ประสบการณ์ในการทำงาน คบส.ในรพ.สต. (ปี)			12.6 (9.2)

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ตำแหน่งปัจจุบัน การดำรงตำแหน่งผอ.รพ.สต. ระดับการศึกษา งานคบส.ที่รับผิดชอบ การฝึกอบรมงาน คบส. นำเสนอด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนข้อมูลอายุ อายุงาน ระยะเวลาการทำงานในรพ.สต. ประสบการณ์ในการทำงาน คบส.นำเสนอด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการปฏิบัติงาน คบส.นำเสนอการแจกแจงความถี่รายกิจกรรมที่ประเมินและคะแนนรวมทุกกิจกรรม นำเสนอด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทิศนคติต่องานและการยอมรับบทบาทหน้าที่งาน คบส. นำเสนอด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ นำเสนอภาพรวมด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

หลังเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 66 คน จาก 167 คน คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 39.5 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแสดงในตารางที่ 1



ผลการปฏิบัติงานเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเท่ากับ 14.4 (SD 6.1) มีผู้ปฏิบัติงานจาก รพ.สต. 19 แห่ง ที่ปฏิบัติงานได้น้อยกว่า 11 รายการ (50%) รพ.สต. 28 แห่ง ที่ปฏิบัติงานได้ 11-17 ข้อ (51-79%) และ รพ.สต. 27 แห่ง ที่ปฏิบัติงานได้มากกว่า 18 ข้อขึ้นไป (80%) โดยกิจกรรมที่มีการปฏิบัติตาม

ที่สุดคือ การจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการให้มีความถูกต้องและกิจกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การจัดทำแผนตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่ รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข (N = 66)

กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ (22 กิจกรรม)	รพ.สต.ที่ดำเนินการ	
	จำนวนแห่ง	(ร้อยละ)
การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสถานประกอบการและเครือข่ายผู้บริโภค		
1.การจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการมีความครบถ้วน	52	(78.8)
2.การจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการมีความถูกต้อง	56	(84.8)
3.การจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการมีความเป็นปัจจุบัน	52	(78.8)
4.การจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นได้.	45	(68.2)
5.การจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายผู้บริโภคมีความครบถ้วน	41	(62.1)
6.การจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายผู้บริโภคมีความถูกต้อง	47	(71.2)
7.การจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายผู้บริโภคมีความเป็นปัจจุบัน	39	(59.1)
8.การจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายผู้บริโภคเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นได้.	37	(56.1)
การพัฒนาศักยภาพเครือข่ายผู้บริโภคและการมีส่วนร่วมของชุมชน		
1.เครือข่ายผู้บริโภคมีการจัดทำแผนหรือแนวทางกิจกรรมร่วมกัน	48	(72.7)
2.เครือข่ายผู้บริโภคมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	36	(54.6)
3.เครือข่ายผู้บริโภคมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินกิจกรรม	38	(57.6)
4.เครือข่ายผู้บริโภคได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ	42	(63.6)
การปฏิบัติงานด้านระบบการเฝ้าระวังและแนวทางการจัดการความเสี่ยง		
1.การจัดจัดทำแผนสำรวจปัญหาผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่	47	(71.2)
2.การจัดทำแผนตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่	48	(72.7)
3.การจัดทำแผนตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่	33	(50.0)
4.การจัดทำรายงานผลการสำรวจปัญหาผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่	47	(71.2)
5.การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่	47	(71.2)
6.การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่	36	(54.6)
7.การดำเนินการจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาาร่วมกับชุมชน	40	(60.6)
8.การจัดให้มีช่องทางรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาผลิตภัณฑ์สุขภาพ	45	(68.2)
9.การจัดการเรื่องร้องเรียนและส่งต่อเรื่องร้องเรียน	39	(59.1)
10.มีการติดตามและสรุปผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน	35	(53.0)
ค่าคะแนนเฉลี่ยผลการปฏิบัติงานรวมทุกข้อเท่ากับ 14.4 (SD 6.1)		

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่างาน คบส. มีประโยชน์ต่อประชาชน (Mean 3.6, SD 1.0) พึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน คบส. (Mean 3.5, SD 0.9) และกลุ่มตัวอย่างส่วน

ใหญ่ยอมรับบทบาทหน้าที่ในงาน คบส. (Mean 3.6, SD 1.1) รายละเอียดแสดงในตารางที่ 3



ตารางที่ 3 ทศนคติต่องานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขและการยอมรับบทบาทหน้าที่ (N = 66)

ตัวแปร	ความถี่ของระดับความคิดเห็น (%)				
	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ประโยชน์ของงานคปส.ต่อประชาชน					
งานคปส.ทำให้คนในชุมชนดูแลสุขภาพตนเองได้	1 (1.5)	3 (4.5)	14 (21.2)	38 (57.6)	10 (15.2)
งานคปส.ช่วยลดความเสี่ยงจากการเกิดปัญหาสุขภาพ	2 (3.0)	1 (1.5)	7 (10.6)	43 (65.2)	13 (19.7)
งานคปส.เป็นงานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง	7 (10.6)	16 (24.2)	17 (25.8)	20 (30.3)	6 (9.1)
ความพึงพอใจต่องานคปส.					
ฉันได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนจากการปฏิบัติงานคปส.	0 (0.0)	5 (7.6)	15 (22.7)	38 (57.6)	8 (12.1)
ฉันได้รับโอกาสก้าวหน้าจากการรับผิดชอบงานคปส.	5 (7.6)	12 (18.2)	26 (39.4)	21 (31.8)	2 (3.0)
ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำงานคปส.	2 (3.0)	6 (9.1)	11 (16.7)	41 (62.1)	6 (9.1)
ฉันมีความพึงพอใจที่ได้รับผิดชอบงานคปส.ของรพ.สต.	1 (1.5)	6 (9.1)	15 (22.7)	39 (59.1)	5 (7.6)
การยอมรับบทบาทหน้าที่					
งานคปส.เป็นภารกิจสำคัญอันหนึ่งของบุคลากรใน รพ.สต.	0 (0.0)	2 (3.0)	2 (3.0)	41 (62.1)	21 (31.8)
งานคปส.ที่ฉันปฏิบัติอยู่เป็นงานฝากของเภสัชกร	6 (9.1)	21 (31.8)	16 (24.2)	21 (31.8)	2 (3.0)
ฉันต้องทำงานคปส.เพราะไม่มีเจ้าหน้าที่คนอื่นอยากทำงานนี้	5 (7.6)	19 (28.8)	10 (15.2)	25 (37.9)	7 (10.6)
ฉันทำงานคปส.ด้วยความเต็มใจ	0 (0.0)	5 (7.6)	18 (27.3)	33 (50.0)	10 (15.2)
ฉันมีความยินดีที่ได้รับผิดชอบงานคปส.ของรพ.สต.	1 (1.5)	5 (7.6)	13 (19.7)	34 (51.5)	13 (19.7)

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษานี้พบว่าผลการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบหลักด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ของ รพ. สต. ในจังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยงานการจัดการระบบฐานข้อมูลสถานประกอบการ มีค่าคะแนนรวมมากที่สุด และงานการจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายผู้บริโภคและงานการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายผู้บริโภค มีค่าคะแนนรวมต่ำที่สุด อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา(อย.) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีผู้ปฏิบัติงานใน รพ.สต. เพียงร้อยละ 40.9 (27 แห่ง) ที่สามารถผ่านเกณฑ์ที่ อย.กำหนด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมถึงปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายการกิจกรรมที่รพ.สต.ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ปฏิบัติ เช่น กิจกรรมการจัดทำแผนตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่ การติดตามและสรุปผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน การกระตุ้นให้เครือข่ายผู้บริโภคมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาทศนคติในงานวิจัยนี้ ศึกษาในประเด็นประโยชน์ของงานและความพึงพอใจ ทั้งนี้มีรายงานวิจัยว่า

ประโยชน์ของงานและความพึงพอใจจะมีผลต่อการปฏิบัติงาน (สุพันธ์ จ้าปาหวย, 2549 และ ยุทธนา มุ่งสมศรี, 2539) กลุ่มตัวอย่างเห็นประโยชน์ของงานคปส. โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างค่อนข้างให้ความสำคัญกับงานคปส. ซึ่งถือเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญหากจะมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนางานคปส. เนื่องจากคปส.ส่วนใหญ่เป็นเรื่องยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในความดูแลของบุคลากรสายงานเภสัชกรรม (ไพจิตร วราชิตและคณะ, 2552) แต่ใน รพ.สต. ส่วนใหญ่แล้วไม่มีเภสัชกรหรือเจ้าพนักงานเภสัชกรรม การที่บุคลากรที่อยู่ในรพ.สต. ยอมรับบทบาทหน้าที่ สะท้อนให้เห็นว่าไม่ได้มองว่างาน คปส.เป็นงานฝาก การที่บุคลากรเห็นความสำคัญและยอมรับบทบาทหน้าที่ ซึ่งให้เห็นแนวโน้มที่ดีในการพัฒนางาน คปส.ใน รพ.สต.

การศึกษานี้มีข้อจำกัดตามลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม คือ มีอัตราการตอบกลับค่อนข้างต่ำเพียงร้อยละ 39.5 อย่างไรก็ตามอัตราการตอบกลับนี้ใกล้เคียงกับผลการทบทวนวรรณกรรมที่พบว่าแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์นั้น จะมีอัตราตอบกลับประมาณร้อยละ 20-40 (ธวัชชัย วรพงศ์ธร, 2543) ผลการศึกษานี้อาจมีอคติจากข้อมูล



(information bias) บ้าง อันเนื่องมาจากความเข้าใจของผู้ตอบแบบสอบถามต่อข้อคำถามนั้น ทั้งนี้เพราะ ผู้วิจัยไม่สามารถอธิบายข้อคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เนื่องจากเป็นการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ อย่างไรก็ตามเพื่อลดอคติดังกล่าวให้ได้มากที่สุด ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

สรุปผลการศึกษา:

ผลการสำรวจผลการปฏิบัติงานและทัศนคติต่องานคส.ของบุคลากรสาธารณสุขใน รพ.สต. จังหวัดชัยภูมิ พบว่าบุคลากรสาธารณสุขในรพ.สต.ที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักงานคส.มีทัศนคติที่ดีและยอมรับบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานคส. แต่ส่วนใหญ่ยังมีผลการปฏิบัติงานต่ำกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับ กำหนดผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องหาวิธีการในการพัฒนางานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่อง การจัดทำแผนตรวจสอบโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่ การติดตามและสรุปผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน การกระตุ้นให้เครือข่ายผู้บริโภคมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

References

- ชูชัย ศุภวงศ์ และคณะ. คู่มือการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2553.
- ธวัชชัย วรพงศธร. หลักการวิจัยทางสาธารณสุขศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พิมพ์ครั้งที่ 4, 2543.
- ไพจิตร วราชิต และคณะ. คู่มือบริหารจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ; 2552.
- ภานุโชติ ทองยัง. แนวทางการปฏิบัติงานคุ้มครองผู้บริโภคของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: อุษากการพิมพ์ ; 2553.
- ยุทธนา มุ่งสมัคร. การศึกษาปัจจัยที่ผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ระดับตำบลในจังหวัดชัยภูมิ [โครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา].ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2539.

สุพัฒน์ จำปาหวาย. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานด้านบริหารจัดการของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนในจังหวัดขอนแก่น[วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข].ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2549.

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. สรุปผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในส่วนภูมิภาค ประจำปีงบประมาณ 2554. 2554.